

Budgetskred på 87 mia. kr. siden 1993 – alternativet kunne have været offentlige balance og flad skat på 40 pct.

Siden 1993 er det offentlige forbrug vokset betydeligt mere end de målsætninger, skiftende regeringer har haft. Under SR-regeringen (1993-2001) blev der budgetteret med en udgiftsvækst på 1,2 pct. årligt, men vækstraten endte på 2,6 pct. Under VK-regeringen (2002-2010) blev der budgetteret med en gennemsnitlige vækst på 1 pct., men vækstraten er endt på 1,8 pct. For den samlede periode 1993-2010 har der været et budgetskred på ca. 87 mia.kr. Det svarer til et budgetskred på 5 mia.kr. årligt i gennemsnit. I fravær af budgetskred siden 1993 ville der i dag ikke være ubalancer på de offentlige finanser. Og budgetforbedringsbehovet på 47 mia.kr. frem mod 2020 ville være konverteret til et årligt råderum på ca. 40 mia.kr. For det råderum kunne man permanent sænke marginalskatten til 40 pct. for alle (lavere end i USA, UK og Schweiz). De kommende 10 år er der ikke råd til et budgetskred på 5 mia.kr. årligt. (50 mia.kr. eller ca. 3 pct. af BNP i løbet af 10 år). Det er ret svært at se hvilke reformer, der skal finansiere et sådan udgiftsskred. En afvikling af efterlønnen forbedrer den finanspolitiske holdbarhed med 16 mia.kr. (dvs. 3 års budgetskred). En reduktion i dagpengeperioden fra 2 til 1 år forbedrer holdbarheden med ca. 4 mia.kr. (svarende til knap 1 års budgetskred). Såfremt skattetrykket hæves for at håndtere et budgetskred vil det vil svække vores konkurrenceevne, ligesom det vil reducere beskæftigelsen. Derfor er det reelle provenu beskedent ved skattestigninger (når der korrigeres for afledte effekter).

Skiftende regeringer siden 1993 har haft en målsætning om en specifik vækst i det offentlige forbrug. Det være sig skiftende SR- eller VK-regeringer. SR-regeringen formulerede sin budgetmålsætning i "Ny kurs mod bedre tider, maj 1993", mens beregningerne for VK-regeringens budgetmålsætning tager udgangspunkt i Nyrops 2010-plan for dansk økonomi¹. En plan Fogh overtog ved regeringsskiftet i 2001. VK-regeringen opjusterede 2010-udgiftsmålsætningen bl.a. i forbindelse med Velfærdsaftalen i 2006 og igen i forbindelse med 2015-planen.

I nedenstående tabel er angivet SR- og VK-regeringens målsætning for vækst i det offentlige forbrug, ligesom den realiserede vækst er angivet.

Offentligt forbrug i perioden 1993-2010, budgetteret og realiseret vækst			
	1993-2001	2002-2010	1993-2010
Budgetteret vækst (pct.)	1,2	1,0	1,1
Realiseret vækst (pct.)	2,6	1,8	2,2
Overskridelse (procentpoint)	1,4	0,7	1,0
Overskridelse, mia.kr. (2011-priser)			87

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet, Mod Ny Mål - Danmark 2015, En Holdbar Fremtid - Danmark 2010 og Ny Kurs Mod Bedre Tider.

Budgetskred under SR-regeringen på 120 pct.

I perioden 1993-2001 under SR-regeringen var målsætningen for den gennemsnitlige årlige realvækst i det offentlige forbrug på 1,2 pct. Den realiserede gennemsnitlige vækst blev på 2,6 pct. frem til 2001, jf. ovenstående tabel. Dvs. en budgetoverskridelse på ca. 120 pct.

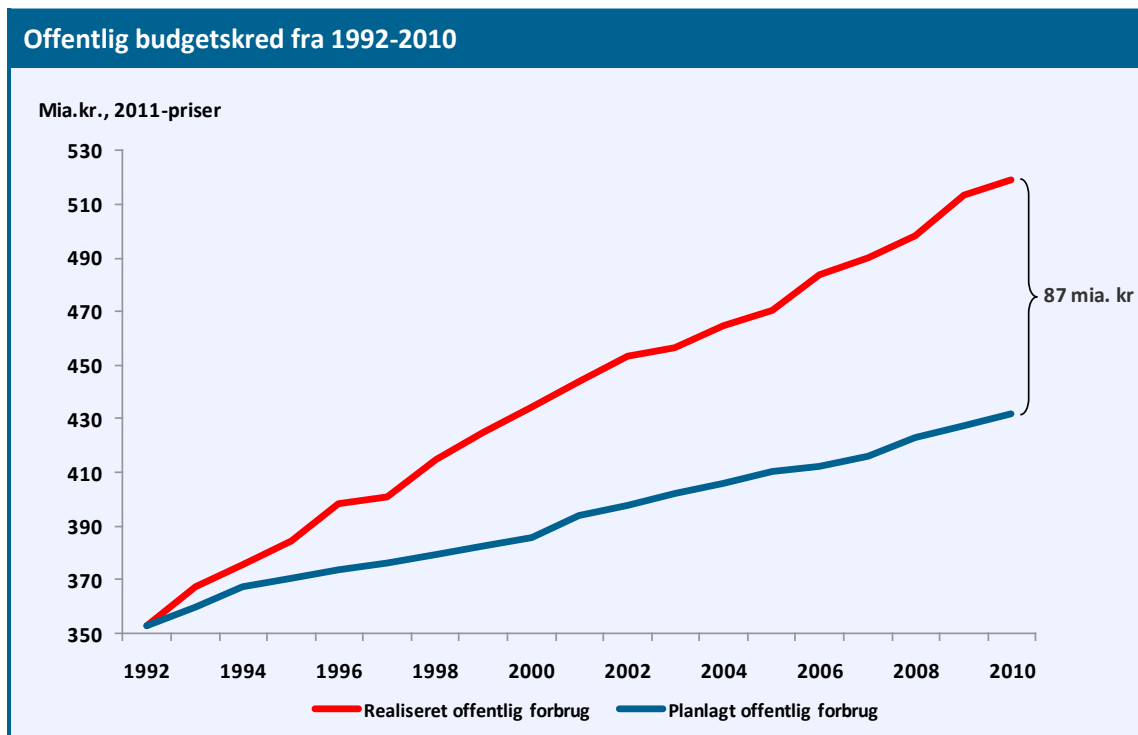
¹ En holdbar fremtid - Danmark 2010

Budgetskred under VK-regeringen på 80 pct.

I perioden 2002-2010 har den gennemsnitlige årlige realvækst i det offentlige forbrug udgjort 1,8 pct., hvor budgetmålsætningen har været på 1,0 pct. gennemsnitlig årlig realvækst. Dvs. et budgetskred på ca. 80 pct.

Samlet skred på 87 mia.kr. siden 1993

Set over hele perioden 1993-2010 har den budgetterede vækst for det offentlige forbrug været på 1,1 pct., mens den realiserede vækst har været på 2,2 pct., svarende til et budgetskred på 100 pct. Opgøres budgetoverskridelsen i kroner og øre fås et beløb på ca. 87 mia.kr. opgjort i 2011-priser, se nedenstående figur.

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet, Mod Nye Mål - Danmark 2015, En Holdbar Fremtid - Danmark 2010 og Ny Kurs Mod Bedre Tider, Regeringen 1993

Et budgetskred er problematisk af flere grunde. Et budgetskred indebærer, at den offentlige sektors efterspørgsel efter arbejdskraft øges og dermed trækkes der medarbejdere væk fra private virksomheder. Dermed kan det blive svært for private virksomheder at vokse, fordi den offentlige sektor lægger beslag på en så stor del af arbejdsstyrken. Endvidere er det ikke sikkert, at udgiftsskreddet giver anledning til bedre offentlig velfærd. Hvis budgetskreddet er udtryk for udgiftsstigninger i dårligt fungerende offentlige institutioner, er det tvivlsomt at ressource tilførslen giver bedre service. Herudover skal budgetskredet finansieres, og hvis det sker ved højere skat, reduceres arbejdsudbuddet og velstanden. Dermed har budgetskreddet væsentlige samfundsøkonomiske omkostninger.

Endvidere er et budgetskred en fravigelse fra det politisk vedtagne udgiftsniveau og udgør derfor et demokratisk problem, fordi det umiddelbart tilsidesætter det demokratiske valgte flertals beslutninger.

Alternativ til budgetskred kunne være offentlig balance og en marginalskat på 40 pct.

I fravær af budgetskreddet siden 1993 ville der i dag ikke være strukturelle ubalancer på de offentlige finanser. Og budgetforbedringsbehovet på 47 mia.kr. frem mod 2020 ville være

konverteret til et årligt råderum på ca. 40 mia.kr. For det råderum kunne man permanent sænke marginalsatten til 40 pct. for alle (lavere end i USA, UK og Schweiz).

Behov for bedre budgetstyring

De kommende 10 år er der ikke råd til et budgetskred på 5 mia.kr. årligt. (50 mia.kr. eller ca. 3 pct. af BNP i løbet af 10 år). Det er ret svært at se hvilke reformer, der skal finansiere et sådan udgiftsskred. En afvikling af efterlønnen forbedrer den finanspolitiske holdbarhed med 16 mia.kr. (dvs. 3 års budgetskred). En reduktion i dagpengeperioden fra 2 til 1 år forbedrer holdbarheden med ca. 4 mia.kr. (svarende til knap 1 års budgetskred). Såfremt skattetrykket hæves for at håndtere et budgetskred vil det vil svække vores konkurrenceevne, ligesom det vil reducere beskæftigelsen. Derfor er det reelle provenu beskedent ved skattestigninger (når der korrigeres for afledte effekter). VK-regeringen lægger op til en budgetreform med bl.a. bindende udgiftslofter for stat, regioner og kommuner. Samtidig bør man etablere en automatisk sanktionsmekanisme, der betyder, at overforbrug i ét år helt automatisk betales tilbage næste år af den kommune, der overskrider budgettet. Eventuelt kunne man lave et straffillæg på 50 pct. af overskridelsen for at skærpe incitamentet til budgetoverholdelse.